

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การนำสาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตเข้ามาในราชอาณาจักร

กรมประมงได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๕๒๑/๓๗๕๑ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ด้วยกรมประมงได้รับหนังสือแจ้งจากบริษัท T N D FOODS INDUSTRY CO.,LTD. ขอให้รับรองว่าสาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame ที่บริษัทฯ นำเข้ามาในราชอาณาจักรไม่เป็นสัตว์น้ำที่จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐

กรมประมงได้พิจารณาหนังสือของบริษัทดังกล่าวแล้ว เห็นว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ ที่บัญญัติให้ “สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำหรือมีวงจรชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำหรืออาศัยอยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมถึง เช่น ปลา กุ้ง ปู แมงดาทะเล หอย เต่า กระต่ายน้ำ จระเข้ รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำนั้น สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม ปลิงทะเล ฟองน้ำ หินปะการัง กัลปังหา และสาหร่ายทะเล ทั้งนี้ รวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และหมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีการะบุชื่อ ประกอบกับมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ ที่บัญญัติห้ามมิให้นำสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใดตามที่ระบุในพระราชกฤษฎีกาเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นำสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดนำสัตว์น้ำจำพวกสาหร่ายทะเลเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ มีความเห็นเป็นสองแนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง เห็นว่า สาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame ได้ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูป โดยการนำส่วนกลางลำต้นมาคัดแยกให้เหลือเฉพาะส่วนของลำต้น แล้วนำไปต้มที่อุณหภูมิสูงกว่าเก้าสิบองศาเซลเซียส เป็นเวลาสิบหกนาทีก่อน แล้วทำให้เย็นลงด้วยน้ำพร้อมเทน้ำออก ดำเนินการเช่นนี้จำนวนสองครั้ง และนำไปดองในน้ำเกลือเป็นเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมง แล้วนำมาล้างเอาน้ำเกลือที่ใช้ในการดองออก หลังจากนั้นจึงนำมาตัดแต่งและเลือกใบอ่อนทิ้งให้เหลือเฉพาะส่วนของลำต้น และปล่อยให้แห้ง แล้วนำมาแช่และบรรจุหีบห่อเพื่อรอการจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อ แม้ว่ายังคงมีเค็มน้ำเค็มอยู่ แต่ก็พร้อมที่จะนำมาบริโภค ดังนั้น จึงไม่ถือว่าเป็นสัตว์น้ำตามบทนิยามในมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ ที่ต้องขออนุญาตนำเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๙๙ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

แนวทางที่สอง เห็นว่า แม้สาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame ได้ผ่านกระบวนการผลิต และพร้อมที่จะนำมาบริโภค แต่ก็ยังปรากฏให้เห็นว่าเป็นซากหรือยังมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของสาหร่ายทะเล และยังเห็นเป็นเค้าร่างเดิมอยู่ ดังนั้น จึงถือว่าเป็นสัตว์น้ำตามบทนิยามในมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ ที่ต้องขออนุญาตนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ

กรมประมงขอหารือว่า การนำเข้าสาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame จะต้องขออนุญาตนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาและปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมายต่อไป

อนึ่ง กรมประมงเคยมีหนังสือหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำเข้าสาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้มีความเห็นสรุปได้ว่า สาหร่ายทะเล รวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสาหร่ายทะเลเป็นสัตว์น้ำตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมิได้กำหนดความหมายคำว่า “ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำ” ไว้ จึงต้องพิจารณาความหมายคำว่า “ซาก” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า “ร่างของคนหรือสัตว์ที่ตายจนโทรมเหลือแต่เค้า” ประกอบหลักเกณฑ์ที่กรมประมงใช้ในการพิจารณาลักษณะของซากสัตว์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของซากสัตว์ที่จะถือว่าเป็นสัตว์น้ำนั้นจะดูจากลักษณะทางกายภาพว่ายังไม่มีการผ่านกระบวนการผลิต แต่กรณีนี้หารือนี้ปรากฏข้อเท็จจริงว่าสาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame ได้ผ่านกระบวนการผลิตและพร้อมที่จะนำมาบริโภคแล้ว แต่ยังมีลักษณะทางกายภาพที่มีเค้าร่างเดิมและยังปรากฏให้เห็นว่าเป็นซากหรือมีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของสาหร่ายทะเล จึงยังไม่อาจชี้ชัดลงไปได้ว่าเป็นสัตว์น้ำตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมประมง โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมประมง) เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ตามที่บริษัทได้นำสาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame เข้ามาในราชอาณาจักร กรมประมงได้อนุญาตให้บริษัทดังกล่าวนำสาหร่ายทะเลเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว โดยผู้แทนกรมประมงชี้แจงว่า เมื่อพิจารณาลักษณะทางกายภาพของสาหร่ายทะเลที่บริษัทนำเข้าเข้ามาในราชอาณาจักรยังคงปรากฏให้เห็นเค้าร่างเดิมของลำต้นสาหร่ายทะเล ดังนั้น แม้ว่าสาหร่ายทะเลดังกล่าวจะได้ผ่านกระบวนการผลิตโดยการนำไปต้มและดองในน้ำเกลือ แล้วนำไปตากแห้งและบรรจุหีบห่อเพื่อรอการจัดส่งให้แก่ผู้ซื้อแล้วก็ตาม แต่เมื่อสาหร่ายทะเลดังกล่าวยังไม่พร้อมที่จะนำมารับประทาน รวมทั้งไม่ปรากฏว่ามีการนำส่วนประกอบอื่นหรือเครื่องปรุงรสใส่ไปในสาหร่ายทะเลในลักษณะที่พร้อมจะนำมารับประทานได้ สาหร่ายทะเลดังกล่าวจึงเป็นซากตามหลักเกณฑ์เบื้องต้นของกรมประมงในการจำแนกลักษณะสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔^๑

^๑หลักเกณฑ์เบื้องต้นในการจำแนกลักษณะสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐

ฯลฯ

ฯลฯ

๑. สัตว์น้ำที่ได้ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูปจนมีลักษณะทางกายภาพเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม และไม่ปรากฏให้เห็นว่าเป็นซากหรือไม่มีลักษณะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำ จะถือว่าไม่เป็นสัตว์น้ำตามมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ จึงไม่ต้องขออนุญาตนำเข้าตามมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐

(มีต่อหน้าถัดไป)

โดยเป็นสัตว์น้ำตามบทนิยามในมาตรา ๔ (๑)^๒ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการประมง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๒๘ ที่จะต้องขออนุญาตนำเข้ามาในราชอาณาจักร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้พิจารณาข้อเท็จจริงดังกล่าวและตัวอย่างของสาหร่ายทะเลที่ผู้แทนกรมประมงเสนอเป็นข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาแล้ว เห็นว่า โดยที่มาตรา ๕๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๔๙๐ ได้บัญญัติห้ามมิให้นำสัตว์น้ำตามที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกาเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และในมาตรา ๔^๔ แห่งพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นำสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดนำสัตว์น้ำที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งสาหร่ายทะเลเป็นสัตว์น้ำประเภทหนึ่งตามบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ดังนั้น การนำสาหร่ายทะเลและซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสาหร่ายทะเลเข้ามาในราชอาณาจักรจึงต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๑)

๒. สัตว์น้ำที่ไม่ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูป ถือว่าเป็นซาก จึงต้องขออนุญาตนำเข้า

๓. สัตว์น้ำที่ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูปแล้ว ไม่เห็นเป็นเค้าร่างเดิม ไม่ต้องขออนุญาตนำเข้า

๔. สัตว์น้ำที่ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูปแล้ว ยังเห็นเป็นเค้าร่างอยู่ ถือว่าเป็นซาก ต้องขออนุญาตนำเข้า

๕. สัตว์น้ำที่ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูปแล้ว ยังเห็นเป็นเค้าร่างอยู่ แต่มีองค์ประกอบอื่นเป็นส่วนประกอบ และพร้อมรับประทาน ถือว่าไม่เป็นซาก ไม่ต้องขออนุญาตนำเข้า

^๒ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

(๑) “สัตว์น้ำ” หมายความว่า สัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำหรือมีวงจรชีวิตส่วนหนึ่งอยู่ในน้ำหรืออาศัยอยู่ในบริเวณที่น้ำท่วมถึง เช่น ปลา กุ้ง ปู แมงดาทะเล หอย เต่า กระ ตะพาบน้ำ จระเข้ รวมทั้งไข่ของสัตว์น้ำนั้น สัตว์น้ำจำพวกเลี้ยงลูกด้วยนม ปลิงทะเล ฟองน้ำ หินปะการัง กัลปังหา และสาหร่ายทะเล ทั้งนี้ รวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำเหล่านั้น และหมายความรวมถึงพันธุ์ไม้น้ำตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีการะบุชื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ มาตรา ๕๔ ห้ามมิให้นำสัตว์น้ำชนิดหนึ่งชนิดใดตามที่ระบุในพระราชกฤษฎีกาเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

^๔ มาตรา ๔ ห้ามมิให้บุคคลใดนำสัตว์น้ำที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกานี้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

บัญชีท้ายพระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้นำสัตว์น้ำบางชนิดเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๔๗

ฯลฯ

ฯลฯ

ที่	จำพวกสาหร่ายทะเล
๑	สาหร่ายสีน้ำเงินแกมเขียวใน Division Cyanophyta
๒	สาหร่ายสีเขียวทุกชนิดใน Division Chlorophyta
๓	สาหร่ายสีน้ำตาลทุกชนิดใน Division Phaeophyta
๔	สาหร่ายสีแดงทุกชนิดใน Division Rhodophyta

ฯลฯ

ฯลฯ

กรณีตามปัญหา การพิจารณาว่าสาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame ที่ผ่านกระบวนการผลิตจะต้องขออนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักรหรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) เคยให้ความเห็นเกี่ยวกับการนำเข้าสาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิตไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๗๗๙/๒๕๕๒^๕ ว่า มาตรา ๔ (๑)^๖ แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ ได้บัญญัติให้สาหร่ายทะเลรวมทั้งซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสาหร่ายทะเล เป็นสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมงฯ แต่เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ซากหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของสัตว์น้ำ” ไว้ จึงต้องพิจารณาจากความหมายทั่วไป ซึ่งคำว่า “ซาก” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้กำหนดความหมายไว้ว่า “ร่างของคนหรือสัตว์ที่ตายจนไหม้หรือแต่เค้า” ประกอบกับหลักเกณฑ์ที่กรมประมงใช้ในการพิจารณาลักษณะของซากสัตว์หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของซากสัตว์ที่จะถือว่าเป็นสัตว์น้ำนั้น จะดูจากลักษณะทางกายภาพว่ายังไม่มีกระบวนการผลิตหรือสัตว์น้ำที่ผ่านกระบวนการผลิตหรือแปรรูปแล้วยังเห็นเป็นเค้าร่างอยู่ กรณีนี้เมื่อพิจารณาตัวอย่างของสาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame ที่ผู้แทนกรมประมงเสนอให้ที่ประชุมพิจารณา จะเห็นได้ว่าสาหร่ายทะเลดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการผลิตแล้ว แต่โดยที่สาหร่ายทะเลนั้นยังคงมีลักษณะทางกายภาพให้เห็นเป็นลำต้นของสาหร่ายทะเลอันเป็นเค้าร่างเดิมของสาหร่ายทะเล คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) จึงเห็นว่าสาหร่ายทะเลดังกล่าวเป็นซากของสัตว์น้ำที่จะต้องถูกควบคุมการนำเข้าในราชอาณาจักร โดยเป็นสัตว์น้ำตามบทนิยามในมาตรา ๔ (๑) แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ ประกอบกับหลักเกณฑ์เบื้องต้นในการจำแนกลักษณะสัตว์น้ำตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ ของกรมประมง ดังนั้น การนำเข้าสาหร่ายทะเลในชื่อทางการค้าว่า Wakame จึงต้องขออนุญาตนำเข้าในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๔^๗ แห่งพระราชบัญญัติการประมงฯ

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๕๕

^๕บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การนำเข้าสาหร่ายทะเลที่ผ่านกระบวนการผลิต เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำ ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑/๑๖๖๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^๗โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น